

Haqq-ədələt öz yerini tutdu

Türkiyənin ölkəmizdəki keçmiş səfiri Hulusi Kılıç Azərbaycan mediasına açıqlamasında Dağlıq Qarabağda atəşkəsə nəzarət etmək üçün yaradılan ortaq mərkəzlə bağlı Türkiyə və Rusiya müdafiə nazirlərinin qəbul etdikləri memorandumda artıq birgə fəaliyyət funksiyasının müəyyənləşdiyini bildirib:

– Can Azərbaycanımızın cənab Prezidenti, Ali Baş Komutan İlham Əliyev və Azərbaycanın rəşadətli ordusu dünyaya çox böyük mesaj verdi. 27 illik həsrət 44 gündə bitdi. Cənab Prezidentin də dediyi kimi, status-kvo deyilən məsələ yoxdur. Qurtardı getdi. Status-kvo belə olmalıdı, elə olmalıdır. İlham Əliyev status-kvonu döyüş meydanında dəyişdirdi. Biz torpaqlarımızı geri aldıq.

Başda Ali Baş Komutan İlham Əliyevi və qəhrəman Azərbaycan xalqını təbrik edirəm. Bəli, qəhrəman xalq, qorxmaz xalq, üstünə raketlər yağan xalq. Amma bu xalq əsla öz evindən çıxmadı. Mülki insanlarımız, qadınlar, körpələr şəhid oldu. Vətən sağ olsun, Prezidentimiz sağ olsun, deyib, əsla qorxmadılar. Azərbaycan dövləti də xalqın iradəsinə arxalanaraq qələbə çaldı. Bu zəfər Azərbaycan xalqının əldə etdiyi qələbələr arasında ən parlaq qələbədir.

Türkiyənin Dağlıq Qarabağdakı sülhməramlı missiyada konkret necə iştirak edəcəyinə dair suala Rusiya ilə Türkiyə arasında Qarabağda atəşkəsə nəzarətə dair qəbul edilən müqavilə cavab verir. Bu müqaviləyə əsasən, artıq türkiyəli zabitlər Azərbaycandır. Memorandumda qeyd olunur ki, bu mərkəz Azərbaycan ərazisində, atəşkəs rejiminə əməl olunması barədə məlumat toplayacaq, ümumiləşdirəcək və yoxlayacaq. Mərkəz müqavilələrin pozulması ilə bağlı hər hansı şikayət, sual və ya narazılığın araşdırılması ilə məşğul olacaq. Yəni, Azərbaycan ərazisində olan bu mərkəzə təyin edilən türkiyəli

hərbçilər necə öz vətənlərində, eləcə də Qarabağda öz vəzifələrini şərəflə və vicdanla icra edəcəklər. Buna heç bir şübhə olmamalıdır. Artıq Türkiyə rəsmi şəkildə bu prosesə daxil oldu. Bundan sonra Ermənistanın atəşkəsi pozma kimi bir təxribatı müzakirə mövzusu ola bilməz.

Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya, arasında qəbul edilən sülh bəyanatını qiymətləndirən diplomatın fikrincə, bu sənəd imzalanana qədər uzunmüddətli həll prosesini keçib:

– Bu sənədə görə, 3 həftə sonra işğalda olan bütün torpaqlar Azərbaycana geri qaytarılacaq. Azərbaycan Ordusu onsuz da Xocalının və Xocavəndin bir neçə kindini döyüşlə geri almışdı, amma artıq işğalda olan digər torpaqlar döyüşsüz geri veriləcək. Sənəddə də qeyd olunur ki, tərəflər olduğu mövqeyi qoruyacaq. Təbii ki, Azərbaycan Ordusu işğalda olan hər qarış torpağı üçün mübarizə aparmağa hazır idi. Amma atəşkəsin elan olunması daha az şəhid və qurban verilməsi deməkdir.

Bu savaşın zirvə qazancı Şuşa bir namus məsələsi idi. Ölümü göz önünə alan Azərbaycan əsgəri Qafqazların incisi Şuşanı geri aldıqdan sonra Ermənistan ordusu dağıldı və Paşinyan məğlubiyyətini qəbul etdi. 44 gün ərzində o əsgərlər öz qanları ilə tarixə yazdıqları qəhrəmanlıq داستانlarını şübhəsiz ki, gələcək zamanlarda oxuyacağıq. Bu 44 gün ərzində döyüş meydanında Azərbaycanın nə qədər mərd və adil, Ermənistanın isə terror dövləti, uşaq qatili, müharibə cinayətkarı olduğunu gördük. Xocalı qətləmi Gəncədə, Bərdədə, Tərtərdə təkrarlandı. Və beynəlxalq hüququn tələbləri çərçivəsində bütün bunların hesabı sorulacaq”.

Hulusi Kılıç daha sonra bildirib ki, Azərbaycan, Rusiya, Ermənistan arasında qəbul edilən saziş sosial şəbəkələrdə bəzən yanlış olaraq analiz edilir ki, bu da bilərəkdən və ya bilməyərəkdən Azərbaycanın Qarabağ uğrunda Vətən-millət-bayraq-lider vəhdətinin 44 gün ərzində qazandığı uğurlara kölgə salmaq cəhdlərindən irəli gedə bilməz:

– Yeni tənqid edəndə də bunu insafla etmək lazımdır. Savaş yeni başlayanda mən demişdim, Azərbaycanın qələbəsi regionda intibah yaradacaq. Bəli, biz qarşıdakı qısa zamanda bu zəfərin bəhrələrini görəcəyik. 45 gün öncə qazanılan bu uğurların heç biri yox idi. Artıq yurdlarından didərgin düşən azərbaycanlılar da BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının müşayiəti ilə evlərinə geri dönəcəklər.

Dağlıq Qarabağda məskunlaşan ermənilər oraya geri dönüb-dönməyəcək – bunu gələcək göstərir. Digər tərəfdən, onlar, kasıb Ermənistan vətəndaşı deyil, Azərbaycan ərazisində yaşasalar, zəngin Azərbaycan vətəndaşı olacaqlar. Xəstə təfəkkürün məhsulu olan “böyük Ermənistan” xəyalı bir milləti məhvə məhkum etmişdi. Amma Azərbaycan hakimiyyətinin adil davranışı ilə dərslərini almış o millətin artıq qurtuluş şansı da var.

Yeri gəlmişkən, onu da deyim ki, cənab İlham Əliyev Ali Baş Komandan olaraq düzgün strategiya, sağlam mühakimə, qətiyyəti ilə döyüş meydanında nə qədər nümunəvi liderlik nümayiş etdirdisə, bir o qədər də diplomatik sahədə təkmini, ədaləti və düzgün siyasəti ilə uğurlu addımlar atdı. O ki qaldı Rusiyanın bölgədə rol qazanmasına, 5 illik müddət ərzində qəbul edilən öhdəliklərə əməl olunmayacağına, Azərbaycanın

bu müqaviləni növbəti 5 ildə davam etdirməmək hüququ var. Bütün hallarda bu sənəd hər bir tərəfin maraqlarını ədalətli şəkildə qoruyur.

Diplomat sonda qeyd edib ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində ATƏT-in Minsk qrupu ciddi irəliləyişə nail ola bilmədi.

– ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrinə olmasına baxmayaraq, Fransanın mərkəzi hökuməti qeyri-qanuni əməllərə, işğalçıya passiv seyrçi münasibəti göstərdi. Fransa hökumətini münaqişənin həllinə xələl gətirən qeyri-qanuni əməllərin qarşısının alınması üçün təsirli addımlar atmaq, digər həmsədr ölkələrlə birlikdə münaqişənin həlli istiqamətində səylərini gücləndirmək əvəzinə, Ermənistanyönlü, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə zidd çıxışlar etdi. Bütün dünya bilir ki, 1993-cü ilin 30 aprel, 29 iyul, 14 oktyabr və 12 noyabr tarixlərində BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycan ərazilərinin işğalına müvafiq olaraq 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələri qəbul etmişdi.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının həmin qətnamələri Azərbaycan Respublikasının suverenliyi, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq sərhədlərinin toxunulmazlığını təsdiqləmiş və erməni işğalçı qoşunlarının Azərbaycan Respublikasının bütün işğal edilmiş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb etmiş, qaçqın və məcburi köçkünlərin geri dönmələrini təmin etməklə, regionda qarşılıqlı əlaqələrin bərpasına çağırmışdı. Bəs bu 27 ildə nə baş verdi? Qətnamələrə əməl olundumu? Xeyr.

Müzakirələr davam edir deyərək vaxt qazandı. Nə müzakirə axı? Müzakirələrdə hansı nəticələr əldə olundu? Bir ovuc torpaq belə Azərbaycana qaytarılmadı. Öz evlərindən, yurdundan məcbur çıxarılan insanların haqqları ayaqlar altına atıldı. Kimsə onları öz evlərinə geri qaytarılması üçün düzgün qərarlar almaq üçün can atmadı, haqqın yanında olmaqdan hər zaman qaçdılar. Bunların hesab verməsinin zamanı çatdı artıq.

Hazırladı:

T.AYDINOĞLU, “Xalq qəzeti”